

O nielegalnym zatrudnianiu na forum ROP

W stanowisku z 8 lipca 2014 r. Rada Ochrony Pracy wnioskuje o dokonanie oceny stanu legalności zatrudnienia w Polsce od czasu przejęcia kontroli tego zagadnienia przez inspekcję pracy. Analizę taką przedstawił 4 listopada br. na posiedzeniu ROP w siedzibie parlamentu Jarosław Leśniewski, dyrektor Departamentu Legalności Zatrudnienia GIP.

Omówił kompleksowe opracowanie na temat nielegalnego zatrudnienia w świetle wyników działalności kontrolno-nadzorczej PIP w latach 2007-2013. Stwierdził, że w tym czasie inspektorzy pracy przeprowadzili łącznie ponad 152 tys. kontroli dotyczących problematyki legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich. Najwięcej kontroli przeprowadzono w sektorach gospodarki, w których przewidywano wysokie ryzyko wystąpienia naruszeń prawa, tj. w handlu i naprawach, przetwórstwie przemysłowym i budownictwie. Zweryfikowano legalność zatrudnienia blisko 1,2 mln osób.

Różnego rodzaju nieprawidłowości w zakresie legalności zatrudnienia oraz przestrzegania przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy stwierdzono w co drugim kontrolowanym podmiocie, w co piątym ujawniono nielegalne zatrudnienie lub nielegalną inną pracę zarobkową. Najbardziej szkodliwe z punktu widzenia ochrony praw pracowniczych zatrudnienie bez potwierdzenia na piśmie rodzaju umowy o pracę i jej warunków oraz niezgłoszenie osoby zatrudnionej lub wykonującej inną pracę zarobkową

do ubezpieczenia społecznego stwierdzono w 23,5 tys. zakładów, tj. w ponad 16% kontrolowanych podmiotów.

Najistotniejsze efekty kontroli to wyeliminowanie przez pracodawców nieprawidłowości z zakresu legalności zatrudnienia oraz przestrzegania przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w stosunku do 774 tys. pracujących, w tym: potwierdzenie na piśmie istnienia stosunku pracy dla 29,9 tys. osób pracujących bez żadnej umowy i 41,5 tys. osób będących stronami umów cywilnoprawnych, wpłacenie przez płatników zaległych składek na ubezpieczenie społeczne za 42,3 tys. pracowników na łączną kwotę 42,4 mln zł, a także wpłacenie przez płatników zaległych składek na Fundusz Pracy za 223,2 tys. pracowników na łączną kwotę 26,3 mln zł.

Jak podkreślił Jarosław Leśniewski, PIP poprzez swoją działalność nie jest w stanie w istotny sposób zmniejszyć skali zjawiska nielegalnego zatrudnienia. Do walki z szarą strefą gospodarki niezbędne są zmiany legislacyjne ograniczające możliwość powierzania pracy w sposób nielegalny. Wśród konkretnych propozycji takich zmian, postulowanych od lat przez PIP, wymienił: ustanowienie obowiązku zawierania umów o pracę na piśmie oraz zgłaszania osób wykonujących pracę do ubezpieczenia społecznego przed rozpoczęciem pracy, ustanowienie wprost w przepisach Kodeksu pracy domniemania istnienia stosunku pracy, w szczególności gdy powierzenie pracy nastąpiło bez zawarcia jakiegokolwiek umowy, wprowadzenie obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od wszystkich odpłatnych umów cywilnoprawnych z jednoczesnym ustanowieniem obowiązku zawierania tych umów na piśmie, wyłączenie organów Państwowej Inspekcji Pracy spod działania przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej poprzez wprowadzenie odrębnej regulacji odnoszącej się do kontroli legalności zatrudnienia.

Rada Ochrony Pracy zapoznała się także z materiałem PIP na temat umów cywilnoprawnych i terminowych w stosunkach pracy, który przedstawiła **Halina Tulwin**, dyrektor Departamentu Prawnego GIP.

Stwierdziła, że przeprowadzone przez inspekcję pracy w roku ubiegłym kontrole przestrzegania przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu – w zakresie zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy oraz zawierania umów terminowych - wskazują na istnienie niepokojących zjawisk. Jest to przede wszystkim nadużywanie umów cywilnoprawnych w sposób pozwalający na omijanie ochronnej roli przepisów prawa pracy, w szczególności w zakresie czasu pracy oraz zawieranie długookresowych umów na czas określony.

W celu zwalczania zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy konieczne jest wypracowanie wspólnej polityki organów państwa w tej dziedzinie i dokonanie zmian legislacyjnych.

W posiedzeniu uczestniczyła główny inspektor pracy **Iwona Hickiewicz** ze swoim zastępcą **Leszkiem Zającem**.